

viteljstvo. Time su ovi četnici dobili status „Crnogorske vojske”, a formalni vrhovni komandant je postao – Sekula Drljević, mada je Đurišić imao stvarnu komandu. Ovi su Đurišićevi četnici najvećim dijelom uništeni na Lijevče polju u aprilu 1945. godine. Karaula detaljno opisuje što se sve dešavalo nakon toga i pokazuje kako je Drljević i dalje gradio svoje „vojne snage”, koje su, zapravo, bile „Potemkinova sela”.

Postoje različite informacija o Drljeviću nakon sloma NDH. Sigurno je da se povlačio prema Austriji, jedno je vrijeme boravio u Beču, a potom u logoru za raseljena lica u Judenburgu, gdje je „likvidiran 10. studenog 1945. od strane ‘trojice naoružanih ljudi, za koje se vjeruje da su bili Hrvati’ koji su isti dan došli u logor. Uz njega je ubijena i njegova supruga”. Postoje i informacije da su ga likvidirali crnogorski četnici. Drljevića je Jugoslavenska Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača, ne znajući da je mrtav, optužila početkom 1946. godine za ratne zločine, što je kasnije kada je došla vijest da je ubijen stavljeno „ad acta”. Na kraju rukopisa Karaula sumira svoja istraživanja o Drljeviću.

Vrijednost ove knjige je u obilju materijala koje je Karaula prikupio i različitim perspektivama iz kojih piše Drljevićevu političku biografiju. Autor je, kada god je bio u prilici, na svjetlo dana iznosio različite interpretacije, nenametljivo je slijedio svoju liniju, ali je obiljem materijala ostavljao dovoljno prostora da čitatelj sam donosi zaključke, koji mogu čak biti i drugačiji od autorovog.

Husnija Kamberović

**ŽELJKO KARLAULA, DUBRAVKO HABEK, PRIM. DR. JOSIP JAGODIĆ
(1897. – 1973.) PRAVEDNIK MEĐU NARODIMA, DRUŽBA „BRAĆA
HRVATSKOG ZMAJA” – OPĆA BOLNICA „DR. ANĐELKO VIŠIĆ”,
BJELOVAR, 2023.**

Knjiga ove dvojice autora je stvarno originalna i svojevrsno je otkriće jer daje prikaz djelovanja bjelovarske bolnice tijekom Drugog svjetskog rata kroz prizmu djelovanja njezinog ravnatelja prim. dr. Joze Jagodića, uz mnoštvo do sada nepoznatih detalja. Tekst knjige podijeljen je u četiri poglavlja (1. – 4.) (treće poglavlje ima četiri potpoglavlja) te uključuje i Arhivske izvore i literaturu (5.), Popis ilustracija (6.), Kratke biografije autora (7.) i Indeks imena (8.). Korištena je građa u Državnim arhivima u Bjelovaru, Osijeku i Zagrebu, Arhiv Yad Vashem u Jeruzalemu, privatni arhivi te objavljeni zbornici, knjige i novine. Petnaest ilustracija (fotografije i preslike dokumenata) značajno obogaćuju knjigu. Knjiga je vrijedan doprinos povijesti zdravstva u Hrvatskoj u burnom 20. stoljeću jer detaljno i dokumentirano (152 bibliografske

bilješke) donosi životopis liječnika koji je rođen u Austro-Ugarskoj, studirao medicinu na njemačkom i češkom jeziku (Innsbruck i Prag), a kao liječnik razvijao se u Kraljevini Jugoslaviji, NDH i SFRJ. Veoma je uvjerljivo opisano koliko su na život i liječničku karijeru dr. Jagodića utjecale i radikalne društveno-političke promjene što obuhvaća i rat na teritoriju Hrvatske. Liječnik, u slučaju dr. Jagodića, kirurg i ginekolog, svakodnevno pomaže bolesnima i povrijeđenima nastojeći stvoriti što bolje uvjete za svoj rad. Pri tome se ne postavlja pitanje ni radnog vremena ni žrtve vlastitog zdravlja. U doba u kojem je dr. Jagodić radio, on je morao biti i rendgenolog i anesteziolog. Bio je i edukator svojih suradnika i popularizator zdravstva i medicine. Rat je pred liječnika postavio nove i veće izazove jer je bilo sve više posla u sve oskudnijim uvjetima, a sve češće je trebalo djelovati i protiv ograničenja koje je režim NDH nametnuo. Ni odvođenje u zatvor, ni prijetnja ugrozom njegova vlastitoga života, potvrđena ubojstvom dr. Emilije Holik, nije spriječila dr. Jagodića da postupi ispravno i spašava živote ugroženih u režimu uspostavljenom u Hrvatskoj. I poslijeratno razdoblje nosilo je nove izazove s kojima se dr. Jagodić, zbog godina, ali još više zbog fizičke i psihičke potrošenosti, sve teže nosio. Priznanje koje mu je dodijeljeno posthumno svakako je zasluženo, premda su njegove zasluge, mjerene brojem u ratu spašenih ljudskih života, puno veće. Knjiga će biti zanimljiva i čitateljima izvan kruga liječnika pa i onima koji nemaju medicinsko obrazovanje jer je zapravo slika hrvatskoga društva u promjenama tijekom tri četvrt stoljeća. Autori su uspjeli precizno restaurirati ne samo jednu liječničku priču, nego i Bjelovar i Osijek u tome vremenu. Čitajući ovu knjigu, imao sam dojam jedne bogate i poučne filmske priče. Zbog svega navedenog smatram da knjiga u budućnosti treba biti i prevedena na strane jezike.

Ivica Vučak

**ĐURO ŠKVORC, VOJNA SILA POBUNJENIH SRBA NA BANOVINI
1992. – 1995., MATICA HRVATSKA, OGRANAK U PETRINJI,
PETRINJA, 2022.**

U nakladi Matice hrvatske i njezina Ogranka u Petrinji 2022. objavljena je knjiga autora dr. sc. Đure Škvorca pod gornjim naslovom, inače autorov dopunjeni i izmijenjeni doktorski rad koju čini: sadržaj, predgovor urednika, predgovor autora i naglasci iz recenzija. Knjiga je podijeljena u deset poglavlja s naslovima: *Uvod, Raspad Jugoslavije i stvaranje Republike Hrvatske 1989. – 1995., Banovina 1990. – 1995., Teritorijalna obrana (TO) na Banovini, Trideset i deveti korpus Srpske vojske Krajine (SVK) na Banovini, Ustrojbeni dijelovi 39. korpusa SVK, Odnosi 39. korpusa SVK sa središnjom i lokalnom političkom vlašću, MUP-om i UNPROFOR-om, Obuka i školovanje u 39. korpusu SVK, Ratni put 39. korpusa SVK i Informiranje, kulturna i*